

GRUPS DE DONES I FEMINISME A GIRONA, AVUI

marta latorre

«No he pogut esbrinar exactament què és el feminisme: només sé que la gent em diu feminista cada vegada que expresso sentiments que em fan diferent d'una estora».

La frase de Rebecca West, dita el 1913, és útil el 2000, en què torna a ser difícil definir què és ser feminista o què s'entén per feminisme. El que avui caracteritza la nostra societat, i per extensió el món del feminisme, és la diversitat genèrica, la varietat d'històries i experiències de vida, també de corrents teòrics i de lluita; la dificultat, per tant, de definir o etiquetar les accions reivindicatives de les dones.

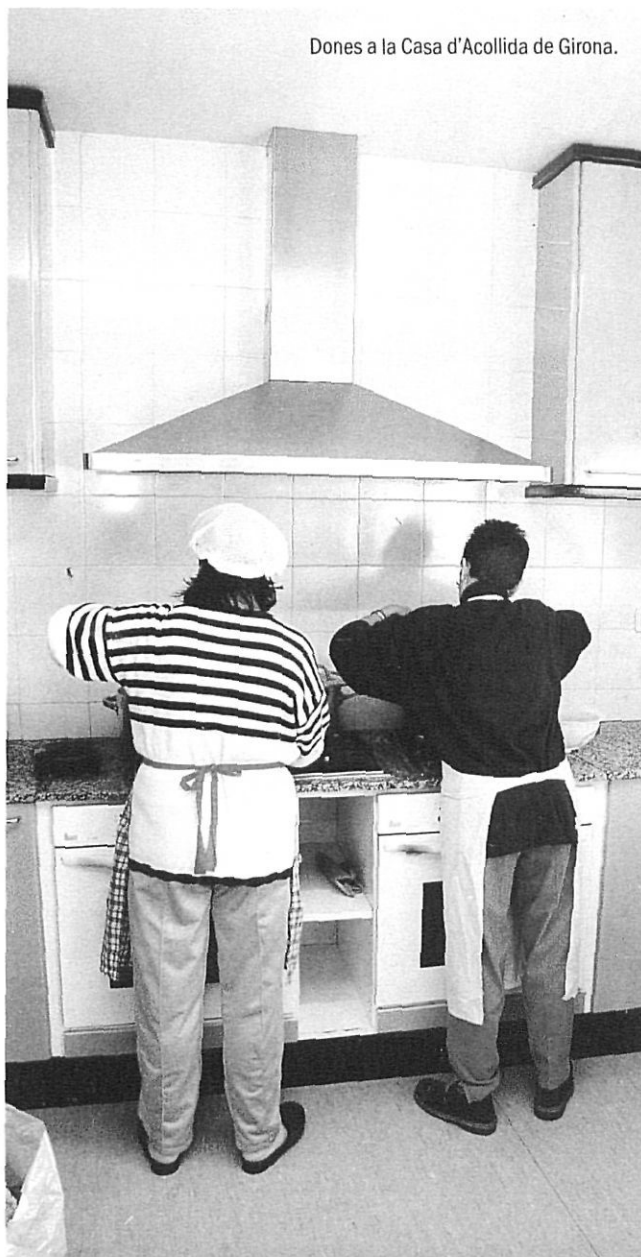
Avui les dones som sincrètiques: conservadorisme i modernitat, espai públic i privat, coexisteixen en cadascuna de nosaltres. Això explica la diversitat de models d'organització de les dones. Aquestes organitzacions sovint no tenen estructura, semblen més aviat xarxes superposades com un dibuix d'aquesta heterogeneïtat. Malgrat que alguns dels interessos de les dones poden entrar en conflicte dins la xarxa, hi ha elements comuns, inquietuds o greus situacions d'exclusió social que ens reuneixen en batalles comunes.

Per parlar de feminisme a les comarques gironines, primer cal destacar que no hi ha una única manera d'obrir espais de participació a les dones. Alhora, cal distingir entre les que treballen organitzadament per fer avançar la idea d'igualtat entre les persones i les que, solidàriament amb l'ordre social existent, participen en la reproducció i perpetuació d'aquest joc històric de rols genèrics.

A final de segle la idea d'igualtat ha estat adoptada per tots els corrents polítics (liberalisme, socialisme, comunisme, anarquisme...), precisament perquè forma part dels discurs de la modernitat. Ara bé, totes les polítiques tenen un discurs alliberador?, impulsen la superació de les desigualtats dona/home? Només a partir d'aquestes i altres preguntes podem orientar-nos en el llarg camí de la lluita per l'aprofundiment de la democràcia i la igualtat. El principi d'equitat parteix d'identificar les diferents formes de participar en els processos. Intervenir és el que ens permet enfrontar-nos a l'ordre injust existent.

La disputa entre teòriques del feminisme ens ha situat davant la dificultat d'esbrinar i relacionar els aspectes socials amb els «naturals», o dit d'altra manera, l'element teòric en relació amb el polític, cosa que fa més difícil l'acció col·lectiva de les dones.

Dones a la Casa d'Acollida de Girona.

EL PUNT

«La Casa d'Acollida és un recurs, no la solució».

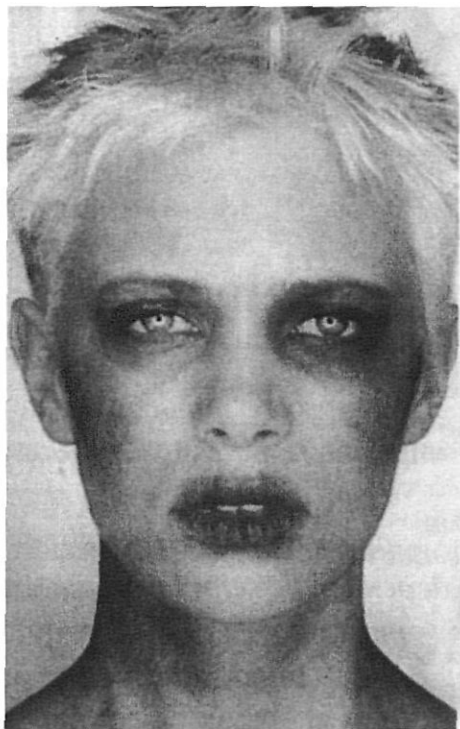
Per tant, debat i provisionalitat són dos elements de canvi social pel que fa al gènere. Provisionalitat en un sentit profund: les dones, com els homes, no som una realitat estàtica. Segles d'història han configurat l'anomenat «caràcter femení»: pràctic, allunyat d'allò públic, realista, afectiu... El temps, per tant, també pot canviar aquesta imatge. Ens hem de considerar d'un mode històric. «Nosaltres», les dones, no som un únic model, per tant no podem acceptar la simplicitat de l'etiqueta. Som les dones d'aquí i d'ara, actores i constructores d'una societat que esdevé complexa i sovint contradictòria en les accions col·lectives. L'avantatge de ser representades i autoimaginades en un model històric és precisament que aquest és superable històricament.

L'acció política exigeix uns mínims d'unitat entre el col·lectiu, i per tant, si definim el feminisme com l'exigència d'igualtat entre homes i dones, sembla estrany que no totes les dones activistes s'hi definixin. Perquè encara no som iguals, ni tenim les mateixes oportunitats en l'esfera del que és públic, cal reivindicar l'equitat, és a dir, s'ha de negociar un conjunt d'elements necessaris per ajustar aquestes situacions de desigualtat, i s'han hagut de posar en marxa accions per dotar-nos dels instruments i els recursos per poder participar.

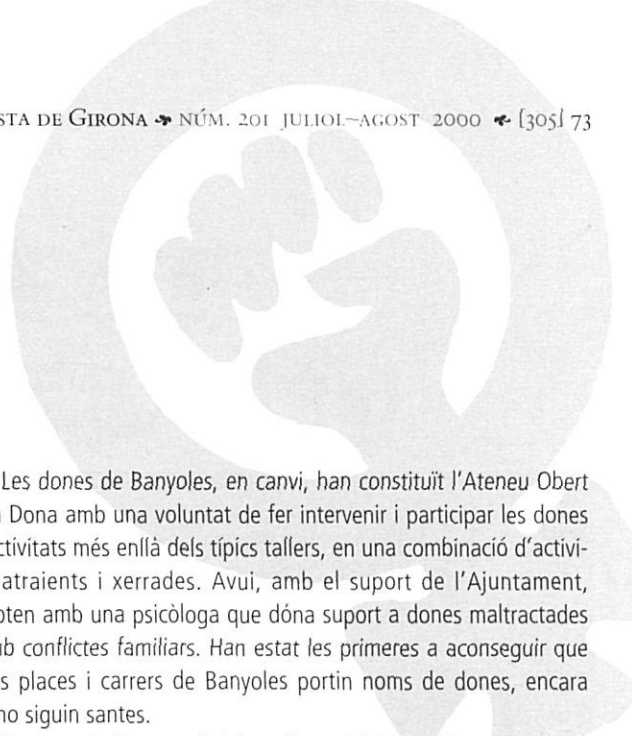
Avui, podem afirmar que la manca d'un projecte de societat humana diferent de l'existent ha portat a fer polítiques pràctiques que

tendeixen a la reconciliació amb el sistema, l'Estat, el govern, la família o la parella; polítiques i accions conservadores o elitistes que fan creure, fins i tot a moltes dones, que ser professional o directora general és una qüestió de mèrit personal i que qui no hi arriba és perquè no vol: síndrome de l'abella reina, la d'aquelles que obliden que som on som perquè altres abans que nosaltres varen comprometre's en la batalla. Aquestes dones tendeixen a dissociar-se del seu sexe i a no ser solidàries amb la majoria de dones. A tall d'exemple: no calen mecanismes d'ajustament, no a les quotes; sí, en canvi, lleis per poder seguir treballant a casa i fora. És un discurs conservador: només unes poquetes (nomenades, curiosament, per un home) valen, la resta no s'esforça prou; la democràcia i la defensa d'un model més just són una responsabilitat personal, individual, no del grup humà.

He llegit: «El feminisme ja no té un discurs interessant per a les dones. A la nostra societat, cap dona no dubta que té uns drets fonamentals que han de ser públicament garantits i respectats individualment». La realitat ho desmenteix cada dia. Aquesta afirmació podem considerar-la, amb benevolència, una simplificació. Les constitucions garanteixen, certament, els drets de les persones, però l'aplicació o la consciència d'aquests drets no sempre formen part de la lògica de les relacions entre persones o institucions.

L'any 1994, el maltractament domèstic era una realitat encara negada en la nostra societat.

Les dones de Banyoles, en canvi, han constituït l'Ateneu Obert de la Dona amb una voluntat de fer intervenir i participar les dones en activitats més enllà dels típics tallers, en una combinació d'activitats atraients i xerrades. Avui, amb el suport de l'Ajuntament, compten amb una psicòloga que dona suport a dones maltractades o amb conflictes familiars. Han estat les primeres a aconseguir que noves places i carrers de Banyoles portin noms de dones, encara que no siguin santes.

Suport a la Dona, a Palafrugell, també ha funcionat alternant activitats diverses adreçades a les dones amb la lluita contra els maltractaments. Han organitzat xerrades entorn d'aquesta qüestió i col·laboren activament amb l'Institut Català de la Dona.

Segueixen existint organitzacions com Rigoberta Menchú a Vila-roja o les Dones de Sant Narcís, i potser altres, però amb poca activitat més enllà del seu barri o poble.

Feminisme a les comarques gironines?

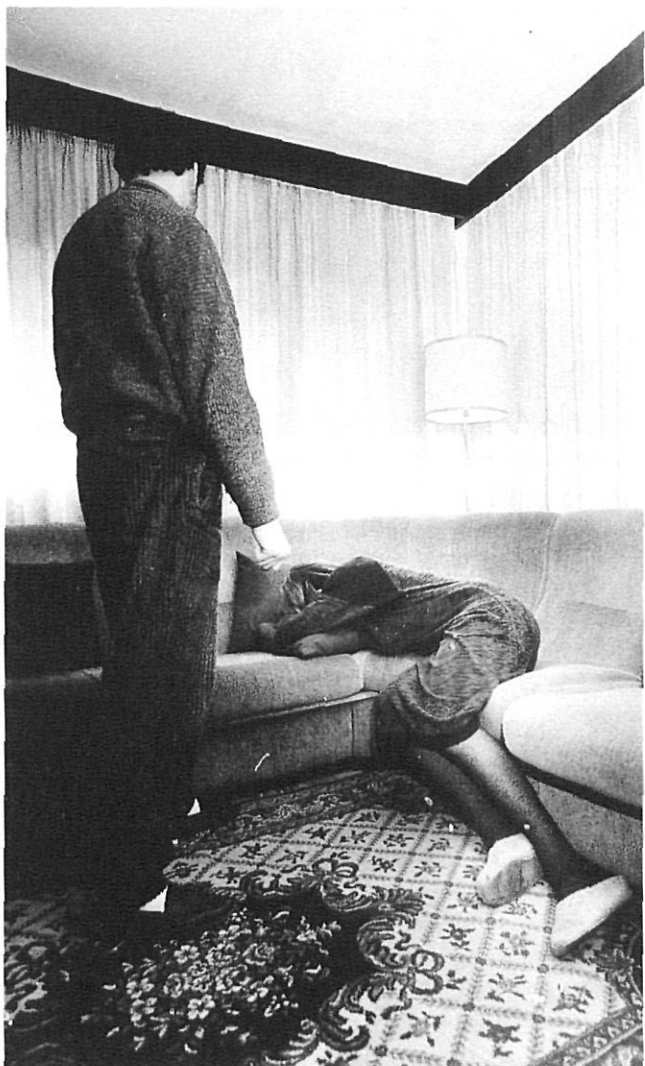
No és possible, doncs, parlar d'organitzacions feministes ara a Girona. Els grups de dones que funcionen en els darrers anys no s'hi consideren. No hi ha experiències comunes conscients de ser inscrites en la lluita feminista. Hi ha dones que tenim consciència de ser-ho, i altres que, tot i que treballen per la igualtat, es neguen a definir-se feministes. Sobretot, són moltes les dones que no saben que les seves accions i actituds poden inscriure's en el marc del col·lectiu feminista.

A començament dels anys 90 només hi havia uns pocs grups de dones lligats a les associacions de veïns; el seu treball no sortia de l'àmbit del barri, estava lligat a les reivindicacions veïnals. Funcionava una Secretaria de la Dona de CCOO, que treballava també en el marc del sindicat i sortia més enllà de les seves portes per fer activitats el 8 de març. Intentaven aplegar sensibilitats diverses en un front comú. A mitjan dels 90 va començar l'activitat de grups no lligats a sindicats o associacions de veïns. Dones militants de partits polítics s'organitzaven en grups independents, com l'Associació de Dones Isabel Vilar, al PSC, o Dones amb Iniciativa per Catalunya. Ha estat aquests anys que han aparegut amb més força dos models d'organització diferents.

D'una banda, les dones abocades a una actuació interna, més lúdica, funcionen a partir d'activitats d'oci i l'organització de tallers de pintura, costura, cuina, etc. Tenen el valor que representa el fet de treure de casa moltes dones per fer-los compartir activitats que no els són estranyes. Aquest és el model que funciona al voltant de les organitzacions de barri, molt lligades als centres cívics.

Una variant d'això és el grup de dones de la Bisbal, col·lectiu amb un nivell de vida i formació que mostra un particular nivell de compromís social. Fan viatges a París, excursions, festes. Elles són les qui han rescatat de l'oblit els «Remeis de dona a dona» o, en un excel·lent treball d'arxiu, «Dona en blanc i negre».

També a Celrà dones joves s'han organitzat al voltant de Les Goges. Les seves activitats públiques estan més vinculades a temes de solidaritat que a la lluita per la igualtat.

El punt

EL PUNT

«Vam aconseguir la Casa. Hem avançat, però no prou.»

La lluita contra els maltractaments

Algunes d'aquestes dones, militants actives, es van trobar el mes de novembre del 1994 per parlar d'objectius comuns, de necessitats socials i de com avançar en la igualtat. El maltractament domèstic era una realitat encara negada en la nostra societat. Era clar per a nosaltres que calia aconseguir infraestructura i ajuda per resoldre el problema. A Girona no teníem equipaments adequats, ni polítiques per a la igualtat, ni prevenció, ni programes. Cap institució, fins al moment, havia considerat el problema com una qüestió política.

Va néixer la Coordinadora per la Casa d'Acollida, un lligam, un objectiu compartit que va convertir en activistes moltes dones fora del seu poble o de la seva organització. Aconseguir aquest equipament fou més senzill a partir del moment que van començar a fer-se públics els noms de les dones mortes a mans dels seus companys. També a Girona en van matar una. S'intensificà la feina i la lluita. Primer, una

recollida de signatures arreu de les comarques. S'havia d'arribar al Parlament. L'objectiu d'aconseguir aquest equipament aplegava inicialment dones organitzades al voltant de CCOO, IC, l'Ateneu Obert de Banyoles, el grup Lila d'Olot i professionals dels serveis socials. A poc a poc van ser moltes les dones que es van anar sumant a la iniciativa. El 8 de març vam sortir al carrer. Joves anarquistes, noies lligades al nou moviment *okupa*, hi van col·laborar activament. La Rambla fou un escenari per al teatre i l'activisme. En la manifestació dones i homes cridàvem: «Prou!».

No totes les organitzacions de dones actives van participar a la Coordinadora, però també treballaven amb aquest objectiu. Finalment vam aconseguir la Casa. Hem avançat, però no prou. Estem molt lluny de l'objectiu inicial: la Casa només és un recurs, no la solució.

La Coordinadora s'ha convertit en la Xarxa de Dones, una organització que segueix treballant políticament per anar més enllà. Reivindica polítiques d'igualtat i treballa fora. S'hi han incorporat altres dones, altres grups.

La Fiscalia de Girona va començar a elaborar un protocol d'actuació en casos de violència domèstica. La iniciativa, que comptava amb la col·laboració d'altres institucions i dels Mossos d'Esquadra, va néixer amb empenta. Les organitzacions de dones érem informades, s'obrien canals de participació. Avui el projecte està aturat; alguna cosa ha canviat en el funcionament dels jutjats i sobretot de la policia autonòmica, però cal una nova empenta en aquest projecte.

Ara hi ha més dones i més organitzacions que fa deu anys. Tenen activitat interna i algunes també externa. A Girona ciutat es treballa en l'elaboració d'un Pla d'Igualtat amb suport de la Comunitat Europea. Hi participen dones dels centres cívics, la Bombeta, Sant Narcís, les secretaries de la dona d'UGT i CCOO i les dones de la Xarxa.

Cal dedicar encara moltes energies a entendre i fer entendre que la igualtat és un dret democràtic, i perquè les institucions locals es comprometin més enllà dels serveis socials en les polítiques de participació de les dones en els afers de la ciutat. Encara no tenim polítiques de prevenció contra la violència, ni polítiques transversals per a la igualtat.

La necessitat d'obrir espais de participació ha compromès la Xarxa de Dones amb la Marxa Mundial de les Dones que es farà el mes d'octubre arreu del món, amb l'objectiu d'implicar més persones i sobretot més dones de les comarques gironines en aquest moviment contra la pobresa i la violència a les dones.

Tot i aquest bagatge, moltes encara no hem pogut esbrinar què és exactament el feminisme, però caminem per trobar un món més just i democràtic on viure com a dones no sigui una batalla constant. No ho farem les dones soles, no és «la guerra de sexes»: ha de ser un projecte comú.

Marta Latorre és presidenta de la Xarxa de Dones contra la Violència i per la Igualtat.